

Říjen 2020

NÁŠ ČASOPIS PLNÝ ZAJÍMAVOSTÍ

D é č k o



**Domov pro seniory Velké Meziříčí,
příspěvková organizace**

Zdenky Vorlové 2160

594 01 Velké Meziříčí

www.domovvm.cz

OBSAH

Blahopřání na říjen	3
Výročí října a regionální osobnosti	4
Ze života domova	9
Stálá nabídka měsíce	10
Co se dělo u nás v domově v září.....	11
Halloween	14
Pranostiky	16
Mezinárodní dny měsíce října	17
Příběhy pro potěchu duše	18
Ze světa zajímavostí	20
Rozhovor	29
Vtipy	31
Z kuchyně	32
Hádanka	35
Seznam zdrojů	37

BLAHOPŘÁNÍ NA ŘÍJEN

Marie Žundálková

Bohumíra Cahová

Marie Brodská

Eliška Studená

František Sojka

Hana Coufalová

Karel Pípa



*Všem oslavencům ze srdce
přejeme k jejich narozeninám
hodně štěstí, zdraví
a spokojenosti do dalších let.*

VÝROČÍ A REGIONÁLNÍ OSOBNOSTI ŘÍJNA

80. výročí úmrtí

Jaroslav BAKEŠ – lékař

Narození: 16. 9. 1871 Blansko

Úmrtí: 6. 10. 1930 Nadvirna (Polsko)



Vnuk archeologa a speleologa MUDr. Jindřicha Wankela. Zabýval se lékařstvím přírodními vědami a lovectvím. Byl povolán do Třebíče, kde stál při zakládání městské nemocnice. Stál při založení zemské nemocnice u sv. Anny v Brně. V roce 1922 se stal ředitelem chirurgického ústavu na Žlutém kopci, který nese jeho jméno Bakešova chirurgická nemocnice.

110. výročí narození

Zdeněk KAŇÁK – pedagog, sbormistr

Narození: 4. 10. 1910 Brno

Úmrtí: 4. 10. 1991 Brno

Profesor hudební výchovy na gymnáziu v Třebíči, kde založil gymnazijní pěvecký sbor a smyčcové kvarteto, věnoval se hudební výchově. V Třebíči působil v letech 1937-1946. V Brně vyučoval na konzervatoři. Byl sbormistrem mužského sboru Janáček v Třebíči a harmonizoval třebíčské koledy.

50. výročí úmrtí

Jan SYROVÝ – politik, ministr, voják, legionář

Narození: 21. 1. 1888 Třebíč

Úmrtí: 17. 10. 1970 Praha

Armádní generál, ministerský předseda.



Obecnou a měšťanskou školu vychodil v Třebíči. Byl aktivním člen třebíčského sokola. Po absolvování vojenské služby odešel pracovat ke stavební firmě do Varšavy. Absolvoval kurs železobetonového stavitelství. Pracoval jako technický úředník ve státní stavební kanceláři. Byl povýšen na praporčíka, později na poručíka a plukovníka. V roce 1918 mu byla udělena hodnost generál - major a stal se velitelem Československého armádního sboru v Rusku. Po návratu do vlasti se v roce 1920 stal velitelem Zemského vojenského velitelství pro Čechy v Praze. Po okupaci byl zbaven funkcí a odsouzen k 20 letům vězení. Propuštěn byl až v roce 1960. Pět let pracoval jako noční hlídač.

60. výročí úmrtí

Jan ZAHRADNÍČEK – básník

Narození: 17. 1. 1905 Mastník (Třebíč)

Úmrtí: 7. 10. 1960 Uhřínov (Velké Meziříčí)

Redaktor, básník, překladatel.



Navštěvoval obecnou školu ve Starči. V roce 1918 začal studovat na třebíčském gymnáziu. Studoval na Filozofické fakultě Karlovy univerzity slavistiku a germanistiku. Ke konci studií se začal stýkat s Josefem Florianem, který žil ve Staré Říši, který mu nabídl spolupráci na vedení sborníku *Archy*. Svoje první básně publikoval v časopise *Zpravodaj* literárního kroužku a ve Studentském časopise vycházejícím v Praze. Při studiích na vysoké škole začal přispívat do časopisu *Tvar*. Seznámil s Dr. Bedřichem Fučíkem a Otokarem Březinou. První jeho sbírka *Pokušení smrti* vyšla v roce 1930, následoval *Návrat* a *Jeřáby*. Začal působit v redakci časopisu *Akord*. V době 2. světové války se účastnil aktivit odbojového hnutí. V roce 1945 se oženil s Marií Bradáčovou z Uhřínova a přestěhoval se do Brna, měli syna Jana. V roce 1946 bylo poprvé proti Zahradníčkovi zahájeno trestní řízení. Stal se jedním z terčů komunistické kampaně proti katolickým spisovatelům. Reagoval na tuto situaci v básních *La Saletta* a *Znamení noci*. Zahradníček nesměl vydat dvě poslední sbírky *Rouška Veroničina* a *Ježíškova košilka*. V roce 1951 byl zatčen pro protistátní činnost a o rok později stanul před soudem v Brně, kde byl v procesu obviněn z údajné velezrady a odsouzen k 13 letům vězení. V době věznění vznikly sbírky *Čtyři léta* a *Dům strach*. V květnu v roce 1960 byl na amnestii propuštěn, vrátil se ke své rodině do Uhřínova.

Arnold Pick

Významný český neurovědec, židovského původu, jehož rodnou řečí byla němčina.

A který se narodil ve Velkém Meziříčí.

Jeho rodný dům stoj dodnes, najdeme jej na nároží ulic Zámecká a Hornoměstská, kde Pickovi žili v podnájmu. Arnold se narodil 20.



července roku 1851 rodině obchodníka Jindřicha Picka, kterému se říkalo Jáchym, a Františky rozené Beerové, která pocházela z židovského ghetta v Třebíči. Jelikož tehdejší rakousko-uherské mocnářství židům příliš nakloněno nebylo, nechali se Arnoldovi strýcové pokřtít, aby se v monarchii lépe uplatnili. A to se podařilo, strýc Salomon se později stal zemským školním radou v Salzburgu, strýc Hermann zas okresním soudcem. Arnold Pick měl dva bratry, Eduarda a Roberta a časem k nim přibyli ještě sestra Karolína a bratr Arnošt, to po té co si po smrti své první ženy Jindřich Pick vzal Leontýnu rozenou Franklovou.

Arnold zamířil na medicínu do Vídně, kde získal v roce 1875 doktorát, chvíli působil v Berlíně a nakonec se usadil v Praze. V roce 1878 se stal docentem psychiatrie a neurologie na pražské německé univerzitě, v roce 1886 byl jmenován profesorem psychiatrie a přednostou psychiatrické kliniky a v letech 1880 až 1886 byl také

ředitelem zemského ústavu pro choromyslné v Dobřanech. Zabýval se především výzkumem demencí a popsal některá onemocnění, jedno z nich stále nese jeho jméno. Arnold Pick je dodnes považován za nejvýznamnějšího neuropsychiatra v našich zemích, celosvětově tehdy existovala dvě nejlepší pracoviště, která se zabývala výzkumem o oblasti neurodegenerativních onemocnění – Pickovo v Praze a Alzheimerovo v Německu. Arnold Pick zemřel 4. dubna 1924 v Praze a dnes jeho jméno nese cena pro nejlepší prakticky zaměřenou publikaci v oblasti neurologie.

A co že je to ta Pickova nemoc? Jde o tzv. frontotemporální demenci (FTD), která postihuje především čelní oblast mozku, jež má na starosti chování a některé povahové rysy člověka. Pickova nemoc se projevuje v relativně nízkém věku, okolo 50 let. V mnoha rysech se podobá Alzheimerově chorobě, se kterou bývá zaměňována. Pacienti si často stěžují na zapomínání, deprese, náhlé změny nálad, avšak kognitivní funkce – paměť a myšlení – bývají dlouhou dobu nepostiženy. Změny v chování pacientů s Pickovou chorobou byly popsány jako ztráta sebekontroly a společenské způsobilosti, ztráta schopnosti myslet operativně a flexibilně, řešit nové situace a přizpůsobovat názory změněným podmínkám, nekontrolovatelná upovídanost, impulzivnost, roztržitost, nevybíravé a společensky nevhodné způsoby. Tyto rysy se u pacienta objevují nově a nijak neodpovídají povaze člověka před nástupem onemocnění. U blízkých nemocného pak taková změna chování vyvolává dojem, že to „dělá naschvál“. FTD je onemocnění, které nejde zcela vyléčit, jeho průběh se ale dá zpomalit či pozastavit.

Arnold Pick však nebyl jediným významným nositelem tohoto jména. V rodové linii meziříčských Picků žil i Marek Pick, který se rozhodl přestěhovat do Maďarska, tam se usadil v městě Szeged (Segedín), kde roku 1869 založil továrnu na salám. Podle původní receptury byl vyráběn z oslího masa, časem ale v Maďarsku nebylo dost oslů, a tak bylo toto maso v receptuře nahrazeno starším vepřovým. Ve velkém se výroba rozběhla roku 1885 a po smrti zakladatele Marka Picka v roce 1892 převzali vedení firmy jeho žena a její bratr. V roce 1906 vstoupil do podniku Markův nejstarší syn Jenő a díky jeho obchodnímu talentu se salámy Pick staly globální značkou a firma byla nejvýznamnějším podnikem maďarského potravinářského průmyslu. Firma Pick existuje dodnes, ročně zpracuje přibližně 350 000 prasat a 15 000 kusů skotu, z čehož vyprodukuje 45 000 tun finálních výrobků, dceřiné firmy má i v Německu, Rusku, Rumunsku na Slovensku a pobočku v Japonsku.

Autor: Jan Hutař, DiS., nutriční terapeut

ZE ŽIVOTA DOMOVA

V září přišli obyvatelé:

Danuška Vymazalová z Rudy

V září odešli obyvatelé:

František Kozina + 3. 9. 2020

Květoslava Dohnalová + 20. 9. 2020

Metoděj Jaša + 29. 9. 2020

STÁLÁ NABÍDKA MĚSÍCE

• PŮJČOVÁNÍ KNIH

Pokud rádi čtete, kontaktujte recepci nebo svého klíčového pracovníka.

• PRAVIDELNÉ AKTIVITY

Každý všední den		ranní hlášení s denními událostmi
Pondělí	9:15	ranní cvičení
	13:00	canisterapie s paní Dyntarovou
Úterý	9:00	canisterapie s paní Kamenskou
	14:30	canisterapie s panem Trojanem
Středa	9:15	ranní cvičení
Čtvrtek	10:00	Výuka na U3V (každých 14 dní)
	13:00	Výuka na U3V (každých 14 dní)
	15:00	Výuka na U3V (každých 14 dní)
Pátek	10:30	návštěva faráře na pokojích

• SCHRÁNKA DŮVĚRY

V domově jsou umístěny v každém poschodí schránky důvěry, do kterých je možné umístit vzkaz, stížnost, připomínku či podnět k poskytování sociálních služeb v domově. S napsáním vzkazu Vám může pomoci pečovatelka, rodina, dobrovolník.

Schránky důvěry v domově naleznete:

- V 1. poschodí – u vstupu do terapeutické zahrádky
- Ve 2. poschodí – u schodiště při vcházení na chodbu 2B
- Ve 3. poschodí – u schodiště na brance s fototapetou plotu

Vzkaz, stížnost, připomínku je možné umístit také do **přenosné schránky důvěry**, která je pravidelně **přenášena po jednotlivých pokojích**.

• PROSTORY K VOLNOČASOVÉMU VYUŽITÍ

- Terapeutická zahrádka za domovem
- Atrium v přízemí
- Venkovní terasy ve 3. poschodí
- Společenské místnosti v každém podlaží
- Dětský koutek ve vstupu do zahrady a na 2. B
- Park – otevřený od dubna do října

CO SE DĚLO U NÁS V DOMOVĚ V MĚSÍCI ZÁŘÍ

Začátkem září pokračoval náš filmový maraton s Vlastíkem Burianem. Tentokráte (středa 3. září) jsme promítali film: To neznáte hadimršku, kde kromě Buriana exceluje i Meda Valentová, Otto Rubík a Jindřich Plachta.



Září přineslo i pravidelnou aktivitu jako je zahradnický kroužek. Ve středu 9. září jsme v terapeutické zahrádce rozebírali všeobecné téma podzim.

Nechyběla ani ochutnávka plodů jako jablka nebo hrušky.

Ve čtvrtek 10. září se domovem rozezněly ty nejznámější lidové písně. Písničky jsme si zazpívali společně s Maruškou z recepce, která nás doprovodila na klavír. Koncert se



konal na chodbě na Pomněnce, ale tóny se nesly celým domovem. Největší potlesk si vysloužili naše stálíce Okolo Hradce a Beskyde Beskyde. Jó lidovky, to jsou naši evergreeni!

Úterý 15. září se u zpěvu zůstalo. Dopoledne se konala oslava narozenin pro srpnové a zářiové oslavence. Počasí nám přálo, a proto jsme se přesunuli na zahrádku a chytali jsme poslední teplé sluneční paprsky společně s tóny linoucích se z harmoniky pana Rozmarina. Díky horku jsme zopakovali i nápad se zmrzlinou a likérovou polevou.



Jako obvykle nechybělo ani šampaňské na přípitek.

Čtvrtek 17. září se nám ochladilo a tak jsme zařadili náhradní program promítání s povídkou Náušnice z cyklu Hry lásky šálivé. K tomuto částečně lechtivému tématu jsme si dopřáli i kafičko.

Úterý 22. září se konal další zahradnický kroužek, kde jsme tentokrát navlékali jeřabiny na drátek a tvořili takto obrazce srdíčka nebo spirály, zkrátka kdo co chtěl.



V týdnu, který začal státním svátkem sv. Václava, se razantně ochladilo a sportovní aktivitu petang jsme také museli přesunout. Tentokrát jsme se vrátili zpět k Burianovi a 29. září jsme si připomněli snímek Hrdinný kapitán Korkorán.

Začátkem září, přesněji pondělky a středy, jsme také začali společně cvičit ve společenské místnosti na 1A. Nejenže cvičíme a protahujeme se, ale také cvičíme paměť básničkami a říkankami.

Od konce září je také v prostorách U3V zahájena retro výstava aneb výstava s názvem: Návrat do starých časů, která ještě bude pokračovat do středy příštího týdne.

HALLOWEEN

Co je to za den a kdy se slaví?

Halloween je anglosaský, náboženský, lidový a kulturní svátek, který vychází na 31. října. Tedy den před křesťanským svátkem Všech svatých. Vyvinul se z křesťanského svátku Všech svatých v Irsku, který je o den později.

Původ svátku?

Zvyky Halloweenu se rozvinuly v Irsku na základě zvyků oslavy svátku Všech svatých, který byl přenesen do Irska z Říma. Opírají se o původně židovskou tradici slavení svátků již od předchozího večera, neboť Židé počítali začátek dne již předchozím západem slunce. Vystěhovalci zvyk přenesli v 19. století do USA, kde se všeobecně rozšířil, a odtud ho s expanzí americké kultury přejímaly další země. V době irského národního obrození se kolem roku 1830 rozšířil názor, že Halloween vznikl z předkřesťanských keltských tradic.

Kde se slaví?

Halloween pochází sice z Irska, ale slaví se téměř po celém světě, ať je to Kanada, Austrálie, Spojené království, Nová Zéland, Švédsko nebo

latinsko-americké země.

Děti se oblékají do strašidelných kostýmů a chodí od domu k domu



koledovat o sladkosti s tradičním pořekadlem *Trick or treat* (v překladu: *Koledu, nebo vám něco provedu - v Americe by to znamenalo pomalování automobilů nebo dveří zubní pastou*).

Jak se slaví?

Tradiční symbol Halloweenu jsou čarodějky, duchové, černé kočky,



košťata, oheň, příšery, kostlivci, sovy, výři a samozřejmě vyřezané dýně se svíčkou uvnitř. Typickými barvami jsou černá a oranžová.

Halloween by se dal jednoduše shrnout slovy: dýně, koleda, oheň, věštby, strašidla a veselice.

V Česku nejde o tradiční svátek. Některé domácnosti si před dům symbolicky jen dávají dýně, ale ani tyto domácnosti nejsou obvykle připravené na dětské koledování.

Mnohem více držený svátek i pro římskokatolickou církví je v českých zemích Svátek všech svatých zvaný také „Dušičky“.

Dušičky jsou vzpomínkou na všechny zemřelé. V tomto dni jsou v zemích s křesťanskou tradicí zvykem navštívit hřbitovy a rodinné



hroby a zapálit zde svíčku, položit kytici či věnec a se vzpomínkou se pomodlit nejen za zemřelé příbuzné ale i duše v očistci.

PRANOSTIKY

Po teplém září zle se říjen tváří.

Divoké husy na odletu - konec i babímu létu.

Je-li říjen velmi zelený, leden
bude studený.

mlhy v říjnu - sněhy v zimě.



Čím déle vlaštovky v říjnu
prodlévají, tím pěkné a jasné
dny potrvají.

Kolikrát tohoto měsíce sněží, tolikráte v budoucí zimě sníh padati má.

MEZINÁRODNÍ DNY MĚSÍCE ŘÍJNA

- 1. 10. - Mezinárodní den seniorů, Mezinárodní den lékařů, Světový den cyklistiky, Světový den vegetariánství, Mezinárodní den hudby
- 2. 10. - Světový den hospodářských zvířat, Mezinárodní den nenásilí
- 4. 10. – Mezinárodní den zvířat, Světový den lidských sídel
- 5. 10. – Mezinárodní den úsměvů, Světový den učitelů
- 8. 10. - Mezinárodní den boje proti popáleninám
- 9. 10. – Světový den pošty
- 10. 10. – Světový den duševního zdraví, Světový den zraku, Světový den proti trestu smrti
- 12. 10. – Světový den artritidy, začíná Světový týden kostí a kloubů
- 13. 10. – Mezinárodní den za omezení přírodních katastrof
- 14. 10. – Světový den standartů
- 15. 10. – Mezinárodní den bílé hole, Světový den žen žijících na venkově
- 16. 10 – Světový den výživy, Světový den páteře, Mezinárodní den McDonald's
- 17. 10. – Mezinárodní den proti chudobě, Světový den úrazů
- 20. 10. – Den stromů, Mezinárodní den kuchařů
- 24. 10. – Světový den OSN, Světový den pro rozvoj informací
- 31. 10. – Den UNICEF, Světový den spojení

PŘÍBĚHY PRO POTĚCHU DUŠE

Modrá jeskyně

V jednom městě žil muž. Byl chudý a jeho myšlení bylo jednoduché. Večer se vracíval po těžké dřině z práce unavený a se špatnou náladou. S nenávistí pozoroval lidi, kteří si jeli v autech nebo seděli na stoličkách v barech.

"Ti si žijou," bručel si, když jel namačkaný jako sardinka v tramvaji. "Ti vůbec nevědí, co je to nějaké trápení. Všechna smetana je jen pro ně. Kdyby tak museli nést můj kříž!"

Pán velmi trpělivě naslouchal jeho nářkům. A jednou večer na něho čekal u dveří jeho domu.

"Á, to jsi ty, Pane?" podivil se muž, když ho uviděl. "Nepokoušej se mě usmířit. Víš moc dobře, jak je těžký kříž, který jsi mi naložil." Muž se zlobil víc než kdy jindy.

Pán se dobrotivě usmál a řekl: "Pojď se mnou. Dám ti možnost, aby sis vybral jiný."

Muž se náhle ocitl v ohromné modré jeskyni. Vypadala božsky. A byla plná křížů: malých, velkých, vykládaných drahokamy, hladkých, pokroucených.

"To jsou kříže lidí," pravil Pán. "Tak si z nich jeden vyber." Muž neohrabaně odložil svůj kříž do rohu, otřel si ruce a začal s výběrem.

Vyzkoušel si jeden kříž, byl lehoučký, ale strašně dlouhý a překážel při chůzi. Naložil si na záda kříž pana biskupa, ale ten ho neuvěřitelně tížil, protože na něm leželo mnoho zodpovědnosti a mnoho obětí. Jiný byl hladký a zdál se velmi lehký, ale když si ho muž naložil na záda, začal strašně píchat, jako by byl plný hřebíků. Vzal tedy do ruky stříbrný kříž, který na dálku zářil, ale zalil ho tak strašný pocit samoty a opuštěnosti, že ho hned vrátil. Zkoušel a zase zkoušel, ale každý kříž měl nějakou vadu.

Nakonec v tmavém koutě objevil malý kříž, byl už trochu opotřebovaný. Nebyl ani příliš těžký, ani nepřekážel. Vypadalo to, že je jako šitý na míru právě jemu. Muž si ho vítězoslavně hodil na ramena. "Tento si vezmu!" prohlásil. A vyšel z jeskyně.

Pán se na něj zahleděl chápavým pohledem. A v tu chvíli si muž všiml, že si vybral právě svůj starý kříž, ten, který v jeskyni odložil do kouta. Ten, který nosil celý život.

V ranním snění se nám život zdá vždy skvělejší ve srovnání s tím, jak žijeme. Ale pravda se nakonec ukáže.

ZE SVĚTA ZAJÍMAVOSTÍ

Průlomové seriály

Je to přes dvacet let, co Českou republiku zachvátila vlna telenovel. Od té doby se každý den objevují nejen na našich obrazovkách, ale i v srdcích. Pozadu však nezůstává ani detektivka.

1) Divoký anděl – Muñeca brava

Země původu: Argentina

Premiéra telenovely: 1998

Počet dílů: původní verze 285 dílů,
mezinárodní verze 270 epizod

- Milagros a Cholito byly dvě holky v jedné. Milagros hledala lásku v bohatém synovi svého šéfa jménem Ivo. Cholito bylo jméno pro fotbalovou rebelskou stránku Milagros.
- Zábavnou zápletku podtrhla i chytlavá znělka, kterou nazpívala sama hlavní představitelka Natalia Oreiro (41).
- V Čechách se tak představila i jako zpěvačka.
- Natalia je dodnes aktivní úspěšnou zpěvačkou a herečkou. Manžela zná od svých 24 let a mají spolu syna.



- Společně se svým kolegou Facundou Aranou (46) se těší obrovské fanouškovské základně v Rusku a v Izraeli, kam často dojíždějí.
- Facundo Arana si vzal argentinskou modelku, se kterou má dvě děti. Věnuje se rodině, koncertování, surfařství a horolezectví.

2) Esmeralda

Země původu: Mexiko

Premiéra telenovely: 1997

Počet dílů: 137

Koukali na ně všichni. Muži, ženy, děti. O ději



Esmeraldy jsme debatovali v práci a doma večer netrpělivě čekali na další díl. Fenomén, který dostal na kolena celou Českou republiku, proslavil hlavně Leticii Caldéron (50), pro kterou Esmeralda znamenala průlom v kariéře. Od první klapky uběhlo už více jak 22 let, přesto je Esmeralda v zelené nezapomenutelná.

- Po obrovském úspěchu šla Caldéron z jedné telenovely do druhé, opustila svého prvního muže zubaře, aby si mohla vzít svého druhého muže právníka, s kterým má dvě děti.
- Představitel Josého Armanda, Fernando Colunga (52), je stále svobodný, avšak málem si vzal kolegyni Thálii (zpěvačku a herečku znáte z telenovely Rosalinda). Colunga nepatří mezi pohaslé hvězdy, je jediným hercem, jenž hrál v pěti po sobě úspěšných telenovelách.

3) Tisíc a jedna noc - Binbir Gece

Země původu: Turecko

Premiéra telenovely: 2006

Počet dílů: 180

- Že telenovely nejsou už jen záležitostí Latinské Ameriky, dokazuje i celosvětový úspěch turecké telenovely Tisíc a jedna noc, která se nechává volně inspirovat slavnou knižní předlohou.
- Vysvětluje problematický vztah podnikatele Onura a krásné architektky Šeherezády, která se zoufale snaží zachránit svého nemocného syna.
- Není žádným tajemstvím, že se Bergüzar Korel (37) a herec Halit Ergenç (50) dali na natáčení dohromady, vzali se a mají spolu 2 děti.
- Oba dva patří mezi turecké hvězdy a Halit Ergenç se významně věnuje i zpěvu a tančí v muzikálech i na koncertech opery.

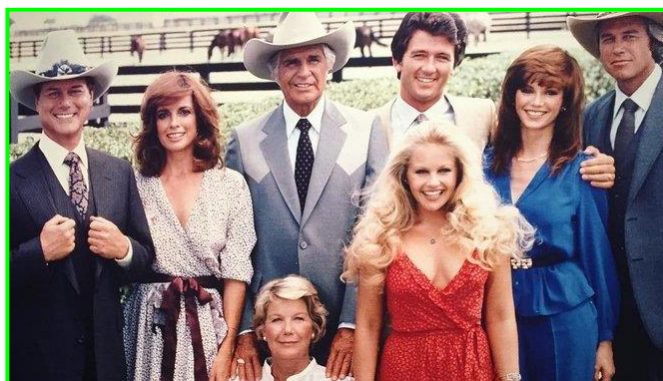


4) Dallas

Země původu: Spojené státy

Premiéra seriálu: 1978, ČR 1992

Počet dílů: 14 řad, celkově 357 dílů



- Intrikán J.R., sympáťák Bobby, alkoholička Sue Ellen, prostořeká Lucy. To jsou jen některé postavy, které jsou se seriálem spjaty.
- Zřejmě nejvýraznější postavou se stal zákeřný a bezcharakterní Džejár, který dokázal s úlisným úsměvem vydírat mladšího bratra Bobbyho i podvádět svou manželku Sue Ellen.
- **Larry Hagman**, který hrál **J. R.** tvrdí, že se mu občas stává, že ho na ulici vezme nějaká starší paní kabelkou po hlavě a vysvětlí mu, že to mám za to, co prováděl v Dallasu.“
- V roce 1996 dokonce vznikl film Dallas: J. R. se vrací. Původně přitom Dallas neměl být seriál. Tvůrci chtěli natočit drama bez pokračování zaměřené na příběhy čtyř různě starých manželských párů. Nejdříve se natočilo pět epizod, které na sebe vůbec nenavazovaly.
- Kvůli stávce herců si diváci museli na vrahovu totožnost několik měsíců počkat. Na to, kdo postřelil J.R. Ewinga, sázkové kanceláře po celém světě vypisovaly kursy. Část, v níž se mělo ukázat, kdo střílel na J. R., si v USA nenechalo ujít rekordních 90 milionů diváků.
- Jeho bratr **Bobby** alias **Patrick Duffy** chtěl s natáčením ještě před ukončením seriálu skončit, autoři nechali Bobbyho zemřít. Po 26 dílech se Patrick rozhodl do seriálu vrátit a tak se jeho žena Pamela jednou ráno probudila, Bobby stál ve sprše a celý děj se vrátil o 26 epizod zpátky. Smrt Bobbyho se prezentují jako pouhý Pamelin sen.



- Duffy jako jeden z mála dokázal překročit Bobbyho stín, velký úspěch zaznamenal i později díky seriálu Krok za krokem.
- Linda Gray svou kariéru začala v 70. letech. Ovšem až postava **Sue Ellen Ewingové** ji proslavila na celém světě. Setrvala v roli do roku 1989, podílela se na této sérii i režijně a získala také nominaci na cenu Emmy. Zahrála si i v dalších seriálech, ale ničím už na obrovskou popularitu nenavázala.
- Jednou z hereček, která se vymanila z kolonky Dallas, byla i **Sheree J. Wilsonová**. Ta hrála **April Stevensovou**, chytrou a bohatou ženu, která byla úhlavní nepřítelkyní J.R. Ewinga a později manželkou jeho bratra Bobbyho. Sheree pak musela seriál opustit kvůli těhotenství, a tak postava April byla zastřelena během líbánek v Paříži. Snad ještě více ji ale proslavil další hit 90. let – seriál Wolker Texas Ranger.
- **Charlene Tillton** alias **Lucy Ewingová** se kromě hraní věnuje i zpívání.
- **Victoria Principal** v seriálu ztvárnila **Pamelu Barnes Ewingovou**. Rozjela svoji vlastní produkci a pokračovala v thrillerech a dramatech.

5) To je vražda, napsala - Murder, She Wrote

Země původu: Spojené státy

Premiéra detektivky: 1984, ČR 2008

Počet dílů: 12 řad, celkově 264 dílů



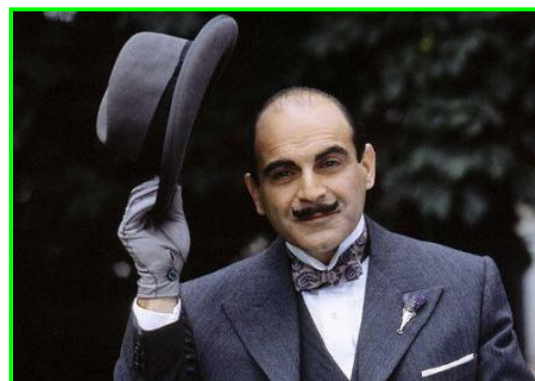
- Fenoménem 80. a 90. let, navíc i dnes denně hraný. Postavu spisovatelky s detektivními schopnostmi **Jessicy Fletcherové** si zahrála **Angela Lansbury**.
- Mnohé možná překvapí, že je herečka stále naživu, vždyť už v seriálu byla za babičku. Angela ale vždy vypadala dospělejší a dostávala role o generaci starších postav.
- Angela ztvárnila desítky rolí ve filmu i na divadle, ale většinou šlo o nesympatické, tyranské a dominantní ženy. To se změnilo až v roce 1983, kdy padla první klapka seriálu *To je vražda*, napsala. Za roli roztomilé napodobeniny slečny Marplové získala 12 cen Emmy.
- Dvakrát se vdala a s druhým manželem měli společně 2 děti.
- Po manželově smrti na chvíli stáhla z veřejného života.
- Naposledy se ve filmu objevila po boku Jima Carreyho v komedii *Tučňáci pana Poppera*.
- Prodělala minimálně dvě plastiky obličeje a od 90. let ji trápí artróza. Dostala umělý kyčelní kloub, a podstoupila operaci kolene. Jinak je na svůj věk 94 let v obdivuhodné kondici.

6) Hercule Poirot

Země původu: Spojené království

Premiéra krimi seriálu: 1989, ČR 2008

Počet dílů: 13 řad, celkově 70 dílů a 2 filmy



- Malý mužík s postavou tučňáka, který odhalí pachatele zločinu. Svůj verdikt však nesdělí mezi čtyřma očima, ale svolá všechny zainteresované, aby jim prozradil, jak došel k odhalení viníka.
- David Suchet se vtělil do postavy elegantního detektiva Hercula Poirota více než sedmdesátkrát. Po právu je tak považován za jeho nejlepšího televizního představitele.
- Věděl, že to nebude jednoduché, ale nabídku přijal, protože detektivní žánr miluje. Poirot je brilantní, ale také velmi komplikovaný. Má rád eleganci, preciznost a skromnost, přitom je domýšlivý a marnivý. Nejobtížnější bylo naučit se způsob chůze. Nyní již není tajemství, že herec měl mezi půlkami minci.
- Herci stále chodí dopisy od fanoušků, kteří neskousli detektivovu smrt.

7) Stefanie - Für alle Fälle Stefanie

Země původu: Německo

Premiéra seriálu: 1995, ČR 2004

Počet dílů: 11 řad, celkem 328 dílů

- Pacienti často potřebují radu a povzbuzení. To velmi dobře ví i zdravotní sestra Stefanie. Ve své nadšené odhodlanosti pomoci každému, často překročí pravomoci a vzdoruje pevným podmínkám kliniky.

- Kathrin Waligura (58) opouští hlavní roli Stefanie Engel po prvních dvou sezónách. Hlavní roli převzala Claudia Schmutzler (54) ve třetí sezóně. Schmutzler se stala velmi populární a seriál vynesla na výslunní, ale odešla roku



1999. Hlavní roli sestry vzala Julia Hentschel (53) jako Fanny Stephan, kterou brzy přezdívali Stephanie. Po čase se ukázalo, že Hentschel nebyla dobrá volba. Tvůrci nabídli Schmutzlerové novou mnohem výhodnější smlouvu. Seriál byl opět na vrcholu slávy až do konce 10. sezóny. V tomto finále Stephanie Wildeové zemře.

- Začátek 11. sezóny byl i návrat Kathrin Waligury jako původní Stefanie. Nyní byla lékařkou a produkce změnila název show na Stefanie - Eine Frau startet durch. I přes snahu celého týmu se seriál už velkého úspěchu nikdy nedočkal.
- Kathrin Waligura jako studentka hrála hlavní roli ve filmu Žena a cizinec. Prošla si množstvím divadelních a hostujících rolí. Má 2 děti. Kromě herecké práce se Kathrin stará o lidi v terminálním stádiu.
- Claudia Schmutzler hrála v Drážďanském státním divadle. Proslavila ji role Jacqueline Struutzové ve filmu Go Trabi Go. Do roku 2017 byla detektivkou Katrin Börensenové v televizním seriálu ZDF SOKO Wismar. Od října 2019 hraje Astrid Richter v seriálu Rote Rosen.
- Julie Hentschel po roce 2002 nemá žádné herecké aktivity.

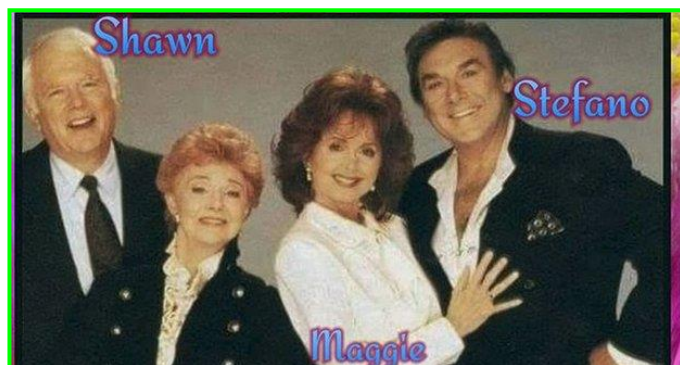


8) Tak jde čas - Days of Our Lives

Země původu: Spojené státy

Premiéra seriálu: 1965

Počet dílů: k 6. 7. 2018 bylo
odvysíláno 13 377 dílů



- Jeden z nejdéle vysílajících seriálů světa, který se nepřetržitě vysílá již od podzimu 1965. Děj se točí okolo jedné nemocnice v městečku Salem, kde sledujeme jak osudy pacientů, tak i lékařů, zdravotních sester a dalších zaměstnanců. Vidíme životy jak střední, tak i vyšší společenské třídy, do nichž vstupuje láska a nenávist, manželství a rozvod, život a smrt.
- K ústředním rolím patří **Kristian Alfonso** a její role **Hope Williams**, kterou si zahrála po boku kolegy **Petera Reckella** v roli **Bo Bradyho**. Oba stále hrají a prošli nespočtem jiných seriálů a filmů.
- Další úspěch sklidila **Deidre Hall** jako **Dr. Marlena Evans**. Roli doktorky se věnovala přes 40 let. Poslední dobou kariéru věnuje spíše spisovatelství než herectví. V mezičase se stihla i 4x vdát a mít 2 děti.
- Další hvězdou nekonečného seriálu je **Drake Hogestyn**, který hrál **Johna Blacka**. Herec se po této životní roli do ničeho většího nepustil.
- Nesmíme opomenout **Johna Anistona**, který představoval postavu **Victora Kiriakise**. Herec dále pokračoval menšími rolemi. Objevil se i ve snímcích jako Gilmoreova děvčata nebo Mission Impossible.

ROZHOVOR

Rádi bychom Vám prostřednictvím Děčka a krátkého rozhovoru představili pracovníky našeho domova, se denně setkáváte. V následujícím rozhovoru se nám představí **zdravotní sestřička**:

MARTINA VÍTKOVÁ



Mohu Vás poprosit o krátké představení se našim čtenářům?

Jmenuji se Martina Vítková. Je mi 46 let a mám tři děti (22, 20, 13 let). Bydlím v Třebíči, ale pocházím z malého pohraničního městečka v Orlických horách – Králíky. V domově pracuji od února roku 2020 jako zdravotní sestra.

Co se Vám na práci v domově líbí?

Líbí se mi práce s lidmi.

Co ráda děláte ve volném čase?

Volný čas trávím zahrádkařením.

Na jaké místo byste se ráda podívala a proč?

Na safari. Mám ráda pohled na volně pobíhající zvířata v jejich přirozeném prostředí.

Jak by vypadal Váš ideální den?

Relax na naší zahrádce, pobyt v bazéně, grilování a setkání s přáteli.

Co byste si nejvíce přála?

Hlavní je zdraví pro celou rodinu.

KVÍZ:

Nejoblíbenější jídlo – řízek s bramborovým salátem

Nejoblíbenější barva – zelená

Vaše nejhezčí dovolená – kdekoli s rodinou – stan, moře, zahrada

Vaše nejoblíbenější roční období – léto

Nejoblíbenější zvíře - pes

Nejoblíbenější květina – slunečnice

Nejoblíbenější film – S tebou mě baví svět

Nejoblíbenější místo v domově - sesterna



VTIPY

„Tak co, Pepo, už ses oženil, nebo si stále vaříš sám? “ ptá se pan Uhlík kamaráda. „ Obojí, příteli, obojí.“



Baví se dvě myši a náhle se jedna zeptá té druhé: „Hele, slyšela jsem, že prý chodíš s netopýrem. Je to pravda? “ „S netopýrem? “ zamračí se druhá myš. „ No vidíš a on mi říkal, že je letec.“



Máma: „Dorazil jsi včera domů?“ Já: „Ne, párkrát jsem cestou umřel!“

Z KUCHYNĚ

Doba medová

Kam se hrabe doba železná nebo bronzová, to jsou jen takové útržky lidské historie, ale taková doba medová!

Že jste o ní nikdy neslyšeli?

Tak dobře, v dějepise se o ní neučí, přitom doba medová se začala psát někdy před 8 000 lety. A možná ještě dřív, neboť med včelám vybírají i některé druhy opic a je tak možné, že med byl zdrojem potravy už pro první příslušníky rodu Homo, nicméně přibližně těch 8 000 let jsou staré první doklady o používání medu člověkem. Jde o malby z Pavoučí jeskyně poblíž Valencie ve východním Španělsku, na kterých je zachycen člověk na liánách vybíraje do košíku med z úlu, zatímco kolem něj létají obrovské včely.

Od pradávna se používal med jako lék, první písemné záznamy obsahující „recept“ na ošetření zranění za pomoci medu pochází ze Sumeru z doby asi 2 000 let před Kristem. Přibližně o 500 let mladší je Erbesův papyrus ze Starověkého Egypta, který obsahuje 147 lékařských receptů obsahujících med. Používal se, ať už samostatně nebo ve směsi a nejrůznějšími přísadami, k léčbě zranění, ošetření zánětů, vředů, popálenin i pro podporu hojení, k léčbě plešatosti i uvolnění kloubů. A královna Kleopatra pomocí pleťových masek



z medu bojovala proti stárnutí. V tradiční čínské medicíně jde o neutrální (ani jing ani jang) potravinu dobře spojující jiné léčivé látky.

Spolu se stále se rozšiřujícím využitím medu se vyvíjelo i včelařství, protože bez včel to jaksi nejde. Prvními chovateli včel byli Egypťané, což dokládají záznamy někdy z roku 2450 př. n. l. Asi za 1000 let se včelařské řemeslo přeneslo do středomoří, okolo roku 1000 př. n. l. včelařili Židé a kolem roku 500 př. n. l. technologie včelaření doputovala do Číny. V severní Americe včely medonosné nežily, ale byly přivezeny až roku 1622 kolonisty, sladidlem tradičních Indiánů byl javorový sirup. To v Americe jižní, kterou obývaly jiné druhy včel než známe my, pochází první zmínky o medu od Mayů, kteří ve 3 stol. př. n. l. domestikovali včelu rodu *Melipona*. Tyto včely nemají žihadlo, v koloniích tvoří méně medu, který neukládají do pláství ale do medových pohárků. Med je řidší, pracněji se získává má ale stejně příznivé účinky.



Ty jsou dány jeho složením, med je složen z cukrů, vody a ostatních složek. Těmi se rozumí minerály, pyly, proteiny, vitaminy a aminokyseliny. Z cukrů je v medu zastoupena především fruktóza a glukóza, v menší míře pak sacharóza, maltóza, případně další cukry. Přesný poměr jednotlivých látek závisí nejen na tom, zda jde o med

květový či medovicový (lesní, získaný z medovice na stromech) ale také na jakých konkrétních rostlinách jej včely nasbíraly.

Med je nejen rychlým zdrojem energie, obsahuje také značné množství polyfenolů, které působí jako antioxidanty zmírňující negativního vlivu stresu v organismu. Med také zvyšuje produkci probiotických bakterií ve střevech, čímž dochází ke zlepšení obranyschopnosti organismu, zlepšení trávení či snížení obsahu cholesterolu v krvi. Byly prokázány i účinky proti bakteriím rodů *Salmonella*, *Streptococcus*, *Escherichia coli* a mnoha dalším. Stejně tak byly prokázány účinky protivirové i protiparazitární. Aby si med zachoval svoje příznivé účinky, je třeba jej správně skladovat, ideálně v temnu a za nižších teplot, například utlumení peroxidové antibakteriální aktivity bylo prokázáno při teplotách okolo 70 °C. Není proto vhodné zalévat čaj s medem vařící vodou, ale přidání medu do čaje teplého okolo 50 °C

Zajímavosti o včelách a medu

- včely létají průměrnou rychlostí 21 – 24 km/h
- jedna včela nasbírá za svůj život asi 9 gramů medu
- k nasbírání 0,5 kg medu včely nalétají více jak 57 000 km a navštíví u toho přes 2 miliony květín
- bzučení je způsobuje rychlé mávání křídel, až 11 440x/min
- krystalizace medu je přirozená a není na závadu, první krystalizuje řepkový, pak nektarový a naposled medovicový
- nabírání lžičkou plastovou, dřevěnou či nerezovou nemá na vlastnosti vliv

Autor: Jan Hutař, DiS., nutriční terapeut

EINSTEINOVA HÁDANKA

- 1- Je 5 domů v 5 rozdílných barvách.
- 2- V každém domě žije osoba rozdílné národnosti.
- 3- Těchto 5 obyvatel pije svůj nápoj, kouří svoje cigarety a chová zvířata.
- 4- Nikdo nepije to co ostatní, nekouří co ostatní a nechová to co ostatní.

Nápověda

1. Angličan žije v červeném domě.
2. Švéd chová psy.
3. Dán pije čaj.
4. Zelený dům je hned nalevo od bílého.
5. Obyvatel zeleného domu pije kávu.
6. Ten, co kouří Pall Mall, chová ptáky.
7. Obyvatel žlutého domu kouří Dunhill.
8. Ten, co žije ve středním domě, pije mléko.
9. Nor žije v prvním domě.
10. Ten, co kouří Blend, žije vedle toho, co chová kočky.
11. Ten, co chová koně, žije vedle toho, co kouří Dunhill.
12. Ten, co kouří Blue Master, pije pivo.
13. Němec kouří Prince.
14. Nor žije vedle modrého domu.
15. Ten, co kouří Blend, má souseda, který pije vodu.

Otázka zní: Kdo chová ryby?

Řešení

V prvním domě žije Nor. (náповěда č.9)

Druhý dům je modrý, protože je jediný vedle Norova bytu (náповěда č.14)

Obyvatel třetího domu pije mléko. (náповěда č.8)

Jelikož je zelený dům nalevo od bílého a jeho obyvatel pije kávu, může to být jedině čtvrtý dům a pátý dům je tudíž bílý. (náповěда č.4 a 5)

Jelikož známe barvu domu a národnost jeho majitele u všech domů kromě třetího musí být červený a žije v něm Angličan. (náповěда č.1)

U všech domů kromě prvního známe barvu, takže první dům je žlutý a jeho obyvatel kouří Dunhill. (náповěда č.7)

Jelikož obyvatel prvního domu kouří Dunhill, musí obyvatel druhého domu chovat koně. (náповěда č. 11)

Jelikož Dán pije čaj, je jasné, že může žít jen ve druhém nebo pátém domě. Kdyby žil v pátém domě, Švéd by musel žít ve čtvrtém domě a Němec ve druhém. Za těchto okolností by ten co kouří Blue Master, nemohl pít pivo. Takže Dán žije ve druhém domě a pije čaj. (náповěда č. 2; 3; 12 a 13)

Nyní je tedy jasné že obyvatel pátého domu kouří Blue Master a pije pivo. (náповěда č. 12)

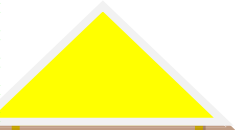
Také je jisté, že Němec žije ve čtvrtém domě a kouří Prince. (náповěда č. 13)

Tudíž Švéd žije v pátém domě a chová psy. (náповěда č. 2)

Jelikož ten co kouří Pall Mall, chová ptáky, může to být jedině Angličan v prostředním domě. (náповěда č. 6)

Nyní je jisté, že Dán kouří Blend. Tudíž Nor v prvním domě chová kočky a pije vodu. (náповěда č. 10 a 15)

Takže ryby chová Němec.

				
Nor	Dán	Angličan	Němec	Švéd
voda	čaj	mléko	káva	pivo
kočky	koně	ptáci	ryby	pes
Dunhill	Blend	Pall Mall	Prince	Blue Master

SEZNAM ZDROJŮ

Pranostiky: <http://www.pranostika.cz/rijen.html>; <https://www.ceskatelevize.cz/porady/878854-nils-a-divoke-husy/295351950200005-orel/>; <https://www.europeanarts.cz/>

Mezinárodní dny měsíce: <http://svatky.centrum.cz/svatky/vyznamne-dny/rijen/>

Vtipy: <https://www.vtipnyjenda.cz/vtipy/nuda/>; <https://www.ahaonline.cz/clanek/zhave-drby/93612/nejlepsi-vtipy-ceskych-celebrit-zlomite-se-v-pase.html>; <https://www.facebook.com/groups/>

Příběhy pro potěchu duše: Bruno Ferrero

Blahopřání: https://cz.pinterest.com/pin/40250990404811695/?nic_v2=1aJKyU6xG

Výročí a regionální osobnosti: <http://www.knihovnatr.cz/cze/sluzby/vyroci-a-regionalni-osobnosti-rijen-2020/>;
https://www.idnes.cz/jihlava/zpravy/psychiatr-arnold-pick-velke-mezirici.A170719_2339667_jihlava-zpravy_mv;
<https://www.kudyznudy.cz/aktivity/rodny-dum-arnolda-picka-ve-velkem-mezirici>;
<http://www.alzheimer.cz/alzheimerova-choroba/co-je-demence/frontotemporalni-demence-pickova-choroba/>;
<https://www.pravaklobasa.cz/pick-szeged-zrt/>; <https://www.obchod-erli.cz/aktuality/szeged-mesto-madarskeho-salamu/70.html>; <https://alchetron.com/Arnold-Pick/>

Halloween: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Halloween>; <https://www.levou-zadni.cz/halloween/>;
<http://www.inglesvillalba.com/halloween-october-31/>; <https://www.alensa.cz/blog/halloween-tradice.html>

Hádanka: <http://www.hadanky.biz/>

Z kuchyně: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Med>; <https://fresh.iprima.cz/jak-na/co-mozna-nevite-o-medu>;
<https://www.vcelykladky.cz/zajimavosti-o-vcelach-medu-a-vcelarich/>;
<https://www.vitalitazdravi.cz/zdravi/vyziva/917-med-a-jeho-vliv-na-zdravi>

Rozhovor: <https://www.kvetinydnes.cz/prodej/slunecnice>

Ze světa zajímavostí: <https://zeny.iprima.cz/divoky-andel/divoky-andel-esmeralda-nebo-1000-a-1-noc-jak-vypadaji-hvezdy-telenovel-dnes>; <https://eurozpravy.cz/magazin/244789-jak-vypadaji-herci-ze-serialu-dallas-po-40-letech-nekteri-se-zmenili-k-nepoznani/>; <https://sip.denik.cz/pribehy-a-udalosti/neuverite-jak-dnes-vypada-jessica-fletcherova-ze-serialu-to-je-vrazda-napsala-20.html>; <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10731842100-to-je-vrazda-napsala/11838-fotogalerie/>; https://www.lifee.cz/tv-a-filmy/hercule-poirot-davida-sucheta-si-vybrala-samotna-rodina-agathy-christie-kdyz-dotocil-posledni-film-truchlil-jako-na-pohrbu_150116.html;
<https://www.serialzone.cz/serial/stefanie/>; <https://www.listal.com/viewimage/14985713h>;
<http://www.castingvideos.com/fullprofile/actress-claudia-schmutzler.html>; <https://www.alamy.com/portrt-der-schauspielerin-julia-hentschel-zur-fernsehserie-fr-alle-fille-stefanie-deutschland-1999-portrait-of-the-actress-julia-hentschel-for-the-television-series-fr-alle-fille-stefanie-germany-1999-image348477976.html>;
https://en.wikipedia.org/wiki/F%C3%BCr_alle_F%C3%A4lle_Stefanie; <https://www.blesk.cz/clanek/celebrity-svetove-celebrity/567150/hvezda-serialu-tak-jde-cas-79-je-po-smrti-zabijela-kruta-nemoc.html>;
<https://www.csfd.cz/film/72682-tak-jde-cas/prehled/>